

OSNOVI EKOLOGIJE

EKOLOGIJA

OIKOS - dom, stanište

LOGOS - nauka, znanje

PREDMET ISTRAŽIVANJA

**proučava ulogu i značaj
međusobnih odnosa između
organizama i sredine**

-istražuje zakonitosti na kojima ti odnosi počivaju

-utvrđuje uzroke rasprostranjenja i učestanosti (gustine) u pojavljivanju organizama

SPECIFIČNI **faktori**

za svaku vrstu organizma

**kišna glista, vuk, lisica, slon,
fazan, ajkula ...**

© Miloš Anděra

www.naturfoto.cz

www.naturfoto.cz

© Jan Šavřík

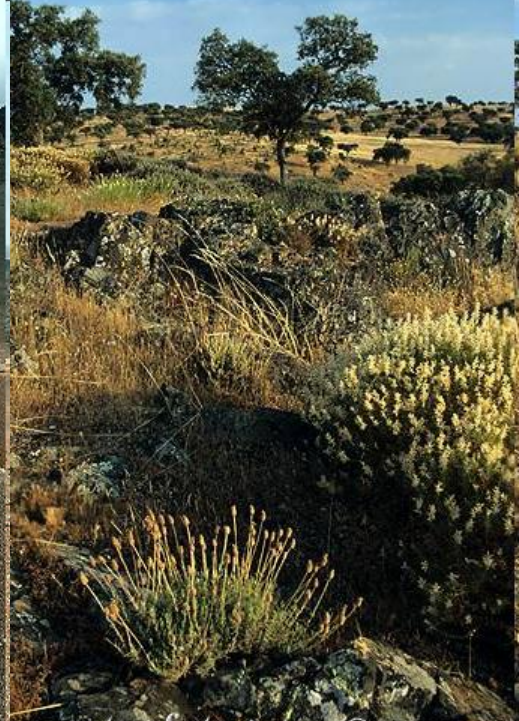

www.naturfoto.cz © Jiří Bohdal

© Miloš Anděra

www.naturfoto.cz

www.naturfoto.cz © Jiří Bohdal

STALNI

(jelen - rast rogovlja, zec-ras zuba)

**odvijaju se za sve vreme
života organizma**

**od rođenja do smrti
organizma**

NERASKIDIVI

(muflon, divokoza – papci, snežnica-perje)

**organizam se ne može
posmatrati izdvojeno od
spoljašnje sredine
celokupan život odvija se u
toj sredini**

UZAJAMNI

(irvas, dabar, zec mimikrija)

**sredina deluje na organizme
ali i oni deluju na nju, kroz
borbu za opstanak i selekciju,
modifikujući pri tom i sebe i
svoju sredinu**

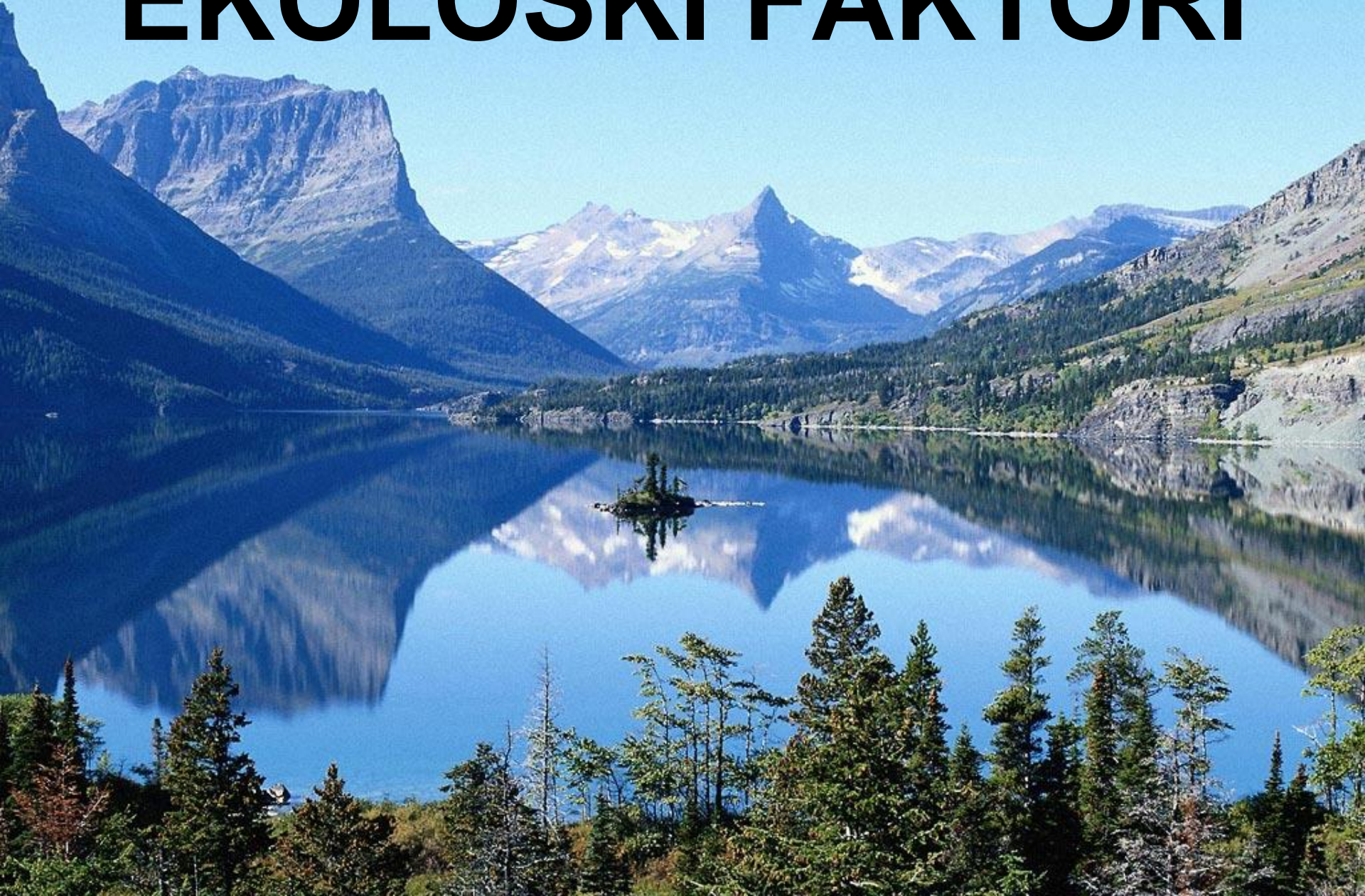
PROMENLJIVI

u prostoru

u vremenu

**Gornje Podunavlje
vreme rike na hemisverama**

EKOLOŠKI FAKTORI

- sva dejstva koja u prirodi deluju na organizam

- ekološki faktori variraju u veličini i intenzitetu

- kolebanja u širokom intervalu (prostorno i vremenski)

KORISNO - ŠTETNO

pomažu – sprečavaju

(insolacija, padavine)

(rit – kaljuga, metilj)

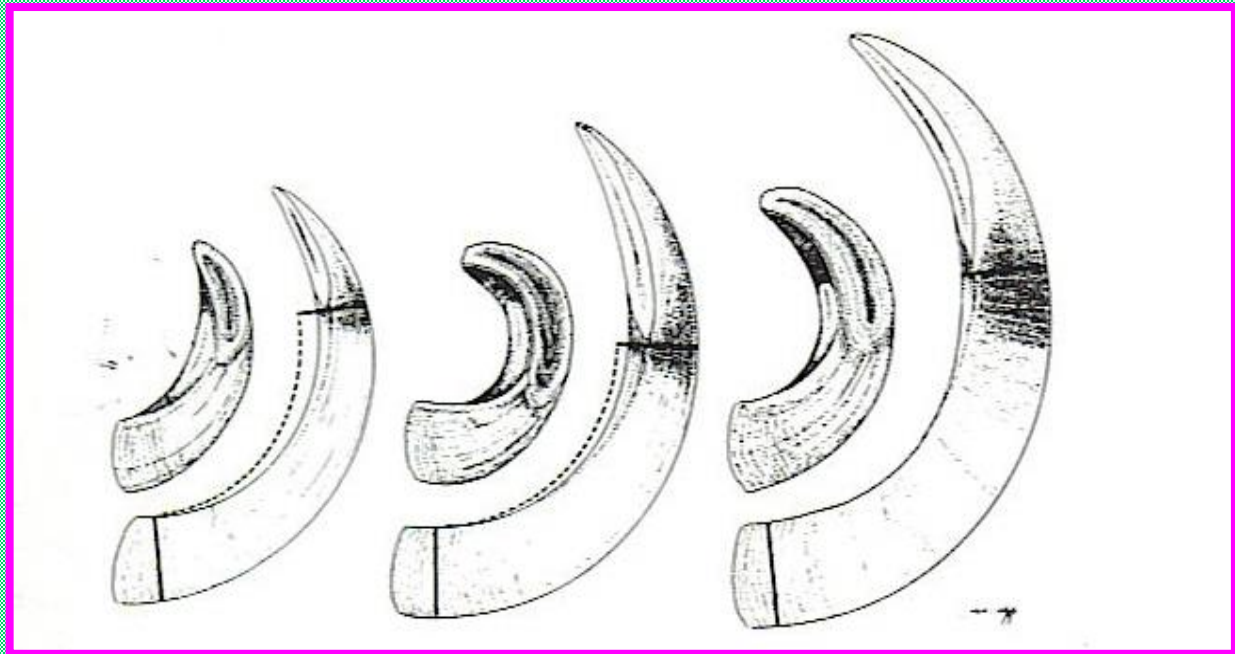
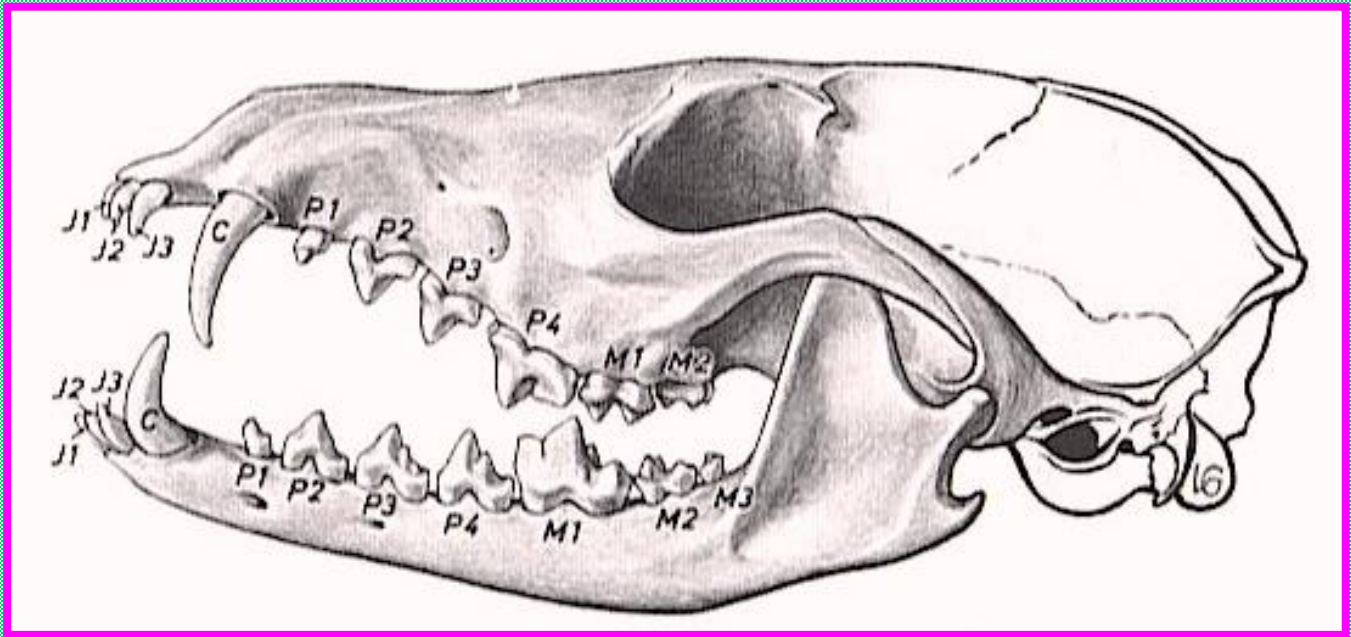
DIREKTNO
INDIREKTNO

ADAPTACIJA

- prilagođavanje organizma na uslove date sredine
- organizam može da preživi u različitim uslovima sredine (zaklon, ishrana ...)

ABIOTIČKI

faktori nežive prirode

- temperatura**
- svetlost**
- vlažnost vazduha**
- pritisak**
- reljef**
- salinitet**
- vetar**
- radioaktivno zračenje**

BIOTIČKI

faktori žive prirode

**svi oblici delovanja
živih bića na određeni
organizam**

ANTROPOGENI

**sve forme čovekovog i
društvenog delovanja koje
dovode do izmene životne
sredine**

EKOLOŠKA VALENCA

**amplituda kolebanja jednog
ekološkog faktora u čijim
je granicama moguć
opstanak određene vrste**

optimum

pozitivan intenzitet delovanja
nekog faktora na žive organizme

optimum

može se pomeriti zavisno od
toga kojim intenzitetom,
i u kakvoj kombinaciji deluju
istovremeno drugi faktori

* vrućinu je lakše trpeti u suvom nego u vlažnom vazduhu

* smrzavanje je više izraženo ukoliko je praćeno jakim vetrom

TEMPERATURA - SVETLOST
su uzajamno povezani

TEMPERATURA - VLAŽNOST
se uzajamno uslovljavaju

pesimum

odstupanje od optimuma - otežava
životnu delatnost organizma

kritične tačke

max. i min. vrednosti faktora
podnošljive za organizam

EKOLOŠKA VALENCA

- * nije ista za sve ekološke faktore
- * menja se sa stupnjem razvića
- * granice (veoma široke ili uske)

EURI VALENTNI

temperatura - *t i g a r*

tope džungle Indije,

ali i Sibir ($-40\text{ }^{\circ}\text{C}$)

STENO VALENTNI

sprudotvorni koralni

uzan pojas okeana oko Ekvatora,

temperatura vode varira u toku

godine samo za 2–3 °C,

i nikad ne silazi ispod 20 °C